TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Lâm Đồng: Về làng chài xem ngư dân bẫy tôm hùm con

14:56 21/03/2026

Từ tháng 11 đến tháng 3 âm lịch hằng năm, vùng biển từ Gành Rái (xã Phan Rí Cửa) đến xã Hòa Thắng bước vào mùa khai thác tôm hùm giống. Trên mặt biển, cách bờ không xa, những chai nhựa và phao xốp nổi lềnh bềnh đánh dấu các "đùm" bẫy tôm – nơi trú ngụ của những con tôm hùm con nhỏ xíu chỉ bằng đầu đũa, góp phần tạo sinh kế cho nhiều ngư dân địa phương.

Tôm hùm con nhỏ xíu chỉ bằng đầu đũa

Nghề "giũ đùm" bắt tôm hùm giống

Là người nhiều năm gắn bó với nghề săn tôm hùm con, anh Trần Văn Hùng (thôn Hải Tân, xã Phan Rí Cửa) cho biết vùng biển từ Phan Rí đến Hòa Thắng được xem như "ổ" của tôm hùm giống. Địa hình bãi biển uốn cong hình lưỡi liềm, có nhiều rạn san hô và môi trường nước sạch, rất thuận lợi để tôm hùm sinh trưởng và sinh sản.

Tôm hùm mẹ thường sinh sản vào hai mùa chính: từ tháng 5 đến tháng 8 âm lịch và từ tháng 11 đến tháng 3 âm lịch năm sau. Tuy nhiên, ngư dân chỉ khai thác vào những tháng cuối năm. Thời điểm biển động, gió mạnh, tôm con càng dễ theo dòng nước dạt vào gần bờ.

Mỗi con tôm mẹ có thể đẻ hàng vạn trứng. Trứng theo dòng nước bám vào các rạn san hô rồi nở thành tôm con, sinh sống trong những khe đá dưới độ sâu vài mét.

Để bắt được loài tôm nhỏ trong suốt này, ngư dân sáng tạo ra phương pháp đặt bẫy bằng "đùm lưới". Những cục đá san hô được khoan hàng chục lỗ nhỏ, sâu khoảng ngón tay út để tạo thành hang trú ẩn nhân tạo cho tôm. Các viên đá được buộc cách nhau khoảng nửa mét trên tấm lưới lớn. Phía trên buộc dây thừng và gắn phao xốp để đánh dấu vị trí khi thả xuống biển.

Ngư dân đang giũ đùm bắt tôm

Ban đêm, tôm hùm con bò ra kiếm ăn. Khi gặp các hang nhân tạo này, chúng chui vào trú ngụ, còn những con bơi trong nước sẽ bám vào lưới. Mỗi sáng sớm, ngư dân chèo thúng ra biển, kéo đùm lên, giũ lưới và nhấc đá để bắt tôm.

Theo người dân, tôm hùm giống luôn được thương lái săn đón nên bắt được bao nhiêu cũng bán hết bấy nhiêu.

Anh Hùng cho biết gia đình anh thả khoảng 3.000 đùm lưới cách bờ chừng 100 m. Mỗi ngày từ tờ mờ sáng đến trưa, anh cùng bạn thuyền ra biển giũ lưới. Những năm trúng mùa, tôm bu kín các hốc đá, thu nhập có thể lên tới vài triệu

đồng mỗi ngày, thậm chí có ngày đạt vài chục triệu đồng.

Tuy nhiên năm nay sản lượng giảm rõ rệt. Trung bình mỗi ngày chỉ bắt được khoảng 20–50 con. Giá tôm hùm xanh dao động 30.000–40.000 đồng/con, tôm bông hơn 100.000 đồng/con, còn tôm huê có thể đạt 200.000–240.000 đồng/con.

Nguồn giống chủ yếu từ tự nhiên

Theo ngư dân Nguyễn Nùng (thôn Hà Thủy, xã Phan Rí Cửa), tôm hùm rất khó sinh sản trong môi trường nhân tạo. Vì vậy nguồn giống phục vụ nuôi thương phẩm chủ yếu dựa vào khai thác tự nhiên.

Tôm hùm con sau khi đánh bắt được thương lái thu mua để cung cấp cho các lồng bè nuôi tại những vùng trọng điểm như Khánh Hòa hay khu vực Phú Yên. Đến cuối mùa, ngư dân thường thu dọn đùm lưới và chuyển sang nghề khác để đảm bảo thu nhập.

Ngoại trừ những khu vực bị cấm, nhiều ngư dân tận dụng vùng biển bãi ngang để thả đùm. Hàng loạt phao nổi san sát trên mặt nước, phía dưới là các búi lưới dài treo theo dây, tạo nên khung cảnh giống như “trận đồ” trên biển.

Những con tôm hùm con nhỏ bằng cọng tăm theo dòng nước trôi vào, tìm nơi ẩn nấp trong các đùm lưới và ăn sinh vật phù du để lớn dần. Mỗi buổi sáng, ngư dân lại chèo thúng ra biển giũ lưới, thu tôm để bán làm giống.

Người dân cho biết muốn bắt được nhiều tôm hùm con, ngoài việc chọn đúng khu vực tôm mẹ sinh sống, ngư dân còn phải xác định hướng gió và dòng nước để giăng lưới đúng hướng di chuyển của tôm.

Thông thường mỗi tàu thả từ 2–3 tay lưới. Việc đánh bắt bắt đầu khoảng 15 giờ chiều. Sau khi thả lưới, ngư dân bật đèn để dụ tôm. Cứ khoảng 2–3 giờ họ lại kéo lưới một lần, và kết thúc chuyến đánh bắt vào khoảng 4–5 giờ sáng hôm sau.

Quản lý để bảo vệ du lịch và nguồn lợi biển

Do tôm hùm giống có giá trị kinh tế cao, trước đây việc khai thác từng diễn ra khá lộn xộn, nhiều ngư dân tranh giành mặt biển để thả đùm, đặc biệt ở khu vực Phan Thiết – Mũi Né.

Trong khi đó, từ tháng 11 trở đi cũng là mùa cao điểm du khách quốc tế đến Mũi Né nghỉ dưỡng và tham gia các môn thể thao biển như lướt ván buồm, lướt ván diều. Các bẫy tôm nổi trên mặt biển từng gây mất an toàn cho du khách và

ảnh hưởng đến hình ảnh du lịch địa phương.

Vì vậy, từ năm 2012, UBND tỉnh Bình Thuận (cũ) đã ban hành quy định cấm bẫy tôm hùm con tại các bãi tắm du lịch, khu neo đậu tàu thuyền, cửa sông, cửa biển và luồng giao thông đường thủy trong thời gian từ ngày 1/3 đến 30/9 hằng năm.

Theo Chi cục Thủy sản và Biển đảo Lâm Đồng, nghề thả đùm bắt tôm hùm giống phù hợp với các vùng biển bãi ngang như Phan Rí Cửa, Phước Thể và Vĩnh Hảo. Nghề này chủ yếu mang tính thời vụ. Có năm biển "cho lộc", ngư dân thu nhập khá, nhưng cũng có năm sản lượng thấp, chỉ đủ trang trải cuộc sống gia đình.

Ngư dân địa phương khẳng định nghề này không mang tính tận diệt. Họ ý thức rằng việc khai thác phải đi đôi với bảo vệ nguồn lợi biển để đại dương tiếp tục nuôi sống người dân và giữ gìn vẻ đẹp hoang sơ của làng chài ven biển.

Anh Nguyễn Viết Tam, một thương lái 46 tuổi, cho biết tôm hùm chỉ sinh sản trong môi trường tự nhiên nên nguồn giống luôn khan hiếm. Tôm ở vùng biển này nổi tiếng vì dễ nuôi và cho con giống khỏe, lớn nhanh.

Năm nay do thời tiết mưa bão nhiều, nhiều vùng nuôi bị thiệt hại nên nhu cầu tôm giống tăng cao. Mỗi buổi sáng, anh phải chi hơn 500 triệu đồng để thu mua tôm hùm con từ ngư dân, sau đó vận chuyển ra các tỉnh như Phú Yên và Khánh Hòa để cung cấp cho các trại nuôi.

Hoàng Phương *(t/h)*